

Niet potverteren maar innoveren

Tekst: Lex Albers

Uit veel begrotingen voor de komende jaren blijkt dat de financiële ruimte voor organisaties voor primair onderwijs afneemt. Hiervoor zijn diverse oorzaken aan te wijzen. De rijksoverheid bezuinigt, overgangsregelingen lopen ten einde en gemeentelijke vergoedingen worden afgebouwd. Maar ook spelen dalende leerlingen en lage rente een rol.

Beeld: iStock

Het po zal het de komende jaren met minder geld moeten doen. Er zijn hiervoor diverse redenen aan te geven:

- › de rijksoverheid bezuinigt. Per 1 augustus 2010 is het budget voor Management&Bestuur wegbezuinigd en is de groeiregeling versoerd. Ook worden sinds april 2010 premiestijgingen niet meer gecompenseerd. Maar per augustus 2010 is de pensioenpremie met 1% gestegen. Per januari 2011 wijzigen diverse werkgeverspremies en het ABP heeft aangekondigd om in april 2011 te besluiten over een verdere premiestijging
- › diverse overgangsregelingen lopen af. De compensatie voor de invoering lumpsum liep per 1 augustus 2010 al af, maar veel besturen kregen al eerder geen compensatie meer. Daarnaast eindigt binnenkort de compensatieregeling 'Invoering nieuwe gewichtenregeling'. In 2009-2010 kregen veel besturen nog een stevige compensatie, die voor 2010-2011 is teruggebracht tot minder dan een derde van voorgaande jaren. Vanaf 1 augustus 2011 is die compensatie ook voorbij. Het aantal leerlingen met een gewicht is door de nieuwe regeling ook fors gedaald. Voor sommige besturen wordt door de impulsmiddelen nog wel enige compensatie geboden
- › gemeentelijke vergoedingen worden afgebouwd. Veel gemeenten (die ook allemaal moeten bezuinigen) besluiten tot versoering van onderwijsregelingen (schoolbegeleiding, ID-banen, onderwijsachterstandsmiddelen, huisvestingsvergoedingen). Soms per direct, soms via een afbouwregeling van een aantal jaren worden de vergoedingen neerwaarts bijgesteld
- › de rente is extreem laag. Besturen met geld op de bank ontvingen de afgelopen jaren nog extra inkomsten uit financiële baten. Maar de

rente is historisch laag waardoor de financiële ruimte ook vermindert

- › de leerlingenaantallen dalen. Volgens de CBS-prognoses dalen in grote delen van het land de komende jaren de leerlingenaantallen. Na 2018 zal dit naar verwachting in vrijwel het gehele land het geval zijn.

Reserves

Tegelijkertijd kan geconstateerd worden dat veel besturen grote reserves hebben. Veel besturen zitten op of boven de signaleringsgrenzen van de commissie Don. De eenvoudigste conclusie 'reserves aanspreken en niet bezuinigen' is niet verstandig. Allereerst is er de verwachting dat de komende jaren nog meer bezuinigingen zullen optreden. Verder bestaat er onzekerheid over de continuering van de subsidie ondersteunende functies, die per 1 augustus 2012 afloopt en de subsidie cultuureducatie, die slechts tot 1 augustus 2011 in de onderwijsbegroting is opgenomen. Uitstel van de huidige bezuinigingen zou het gat in de toekomst alleen maar groter maken. Immers reserves zijn tijdelijk geld, overschrijdingen zijn structurele kosten. Het is daarom verstandiger nu de bezuiniging zo snel mogelijk te verwerken en tegelijkertijd een deel van de reserves te gebruiken om vernieuwingen in het onderwijs door te voeren, waardoor we met minder geld toch dezelfde (of misschien zelfs een hogere) kwaliteit kunnen bieden. Dat is ook inspirerender. We ruilen oude activiteiten in voor nieuwe en gebruiken een deel van onze reserves om dat project te realiseren. Formuleer daarom zo spoedig mogelijk bestuursbeleid over het inzetten van reserves. Waar mogen reserves voor worden gebruikt en wat zijn de randvoorwaarden waaronder dat mag gebeuren. Als dat traject nog in het voorjaar van 2011 wordt afgerond zou via een gewijzigde begroting 2011 een stukje van de reserve al per augustus 2011 kunnen worden ingezet. «